

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1624. usque ad annum 1627

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1778

VD18 90118863

§. 66. Instructio Pragensi Archiepiscopo, aliisque ad Bohemiæ reformationem deputatis a Cæsare data.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67369)

„tanquam Dominum, & Ducalem Prin-
 „cipem causantes, Catholicosque om-
 „nibus in locis pessime, & injuriose per-
 „sequentes.„ Has edicti sui rationes
 allegabat Cæsar, ac propterea omnibus
 Provinciarum Rectoribus injunxit, ut
 sectariis hisce Præconibus nullum pror-
 fus suæ sectæ munus exercere conce-
 dant, nec eis ultra constitutum tempus,
 sive palam, sive occulte, nec una qui-
 dem nocte permanere permittant, ido-
 neos autem Sacerdotes Catholicos e-
 jectis Prædicantibus subrogari curent.

Sæc. XVII.

A. C. 1627.

§. LXVI.

*Instructio Pragensi Archiepiscopo,
 aliisque ad Bohemæ reforma-
 tionem deputatis a Cæ-
 sare data.*

Quoniam vero Cæsar compertum ha-
 beret, quod præcipue in Bohemæ
 Regno Sectariorum potentia, æque ac
 violentia insuperhabitis Archiepiscopi,
 aliorumque Ecclesiasticorum hortatio-
 nibus, precibus, atque increpationi-
 bus per integros sex annos impigre ad-
 hibitis Catholicæ Religionis restaura-
 tionem semper præpedierit, hinc vali-
 diora media adhibere compulsus, Er-
 nestum Adalbertum de Harrach Pra-
 gensem Archiepiscopum, necnon Co-
 mitem

Nn 5.

mitem

Sæc. XVII. mitem de Martinitz, Fridericum de
A. C. 1627. Tallemberg, & Christophorum Wrat-
 slavium auctoritate Cæsarea deputabat,
 ut omni cura religionem Catholicam in
 pristinum statum restituere, omnesque
 subditos ad rectam semitam reducere,
 & regnum a multiplici errore expurga-
 re satagerent, ut tandem illud sub uno
 Rege, lege, & Deo, majore quam
 hactenus, pace gubernari posset. Hanc
 in rem Ferdinandus die quinta Febru-
 arii, uti ante biennium die vigesima
 quinta Aprilis circa reformationem in
 Principatu Carinthiæ instituendam de-
 creverat, hisce Deputatis certam re-
 formandi normam præscripsit, cujus
 summa hæc erat. „Præprimis curabit
 „Archiepiscopus, ut ex Religione
 „cujuscunque ordinis meliora sub-
 „jecta, quæ in Bohemiæ regno re-
 „perienda, atque huic negotio melius
 „adhibenda videbuntur, particulariter
 „vero illos, qui hactenus in præfato
 „nostro hæreditario Bohemiæ regno in-
 „convertendis Lutheranis sedulam ma-
 „narunt operam etiam concionando, et
 „docendo exercitati, & in controversiis
 „sunt periti, accipiantur, & hinc im-
 „in provinciis, quantum necesse erit
 „(quod Consilio & rationi suæ dilectio-
 „nis reliquimus) pro instructoribus con-
 „stituant, iisdemque certam instructio-
 „nem

„nem, quomodo nimirum cum instituen- **Sæc. XVII.**
 „dis sectariis inhabitatoribus nostri hæ- **A. C. 1627.**
 „reditarii Bohemiæ regni procedere
 „debeant, tradant: ut tandem in Com-
 „missione pro uniuscujusque loci con-
 „stitutione adhiberi queant, simulque
 „ea, quæ in ista Reformatione impe-
 „dimenta oriri, vel occurrere possint,
 „uniuscujusque loci Superiores audiant,
 „vel a Parochis sciscitentur. Etsi for-
 „san præfati nostri Commissarii nota-
 „rent unum vel plures ad Sanctæ Ca-
 „tholicæ, & solum Salvificæ Religio-
 „nis conversionem tardum aut omnino
 „obstinatum se exhibere, talem vel ta-
 „les adhortando serio admoneant, ter-
 „minumque ad Conversionem, aut ad
 „regni emigrationem (nostri tamen com-
 „missarii hac in parte sua utantur pru-
 „dentia) & secundum rei Constitutio-
 „nem in uno & altero loco hujusmodi
 „terminos constituent, & præfigant.
 „Porro nostris Commissariis virtute hu-
 „jus hoc quoque *mandatum volumus*, ut
 „impedimenta, quæ huic Commissio-
 „nis negotio obsistere possent, loci Su-
 „perioribus intimetis, insinuetis, ut
 „pro posse occurrant, ac juste percun-
 „ctentur ab eis, quales in uno quoque
 „loco Parochiæ, & quales redditus Pa-
 „rochi habeant (quorum omnium, con-
 „signationem in scriptis petant) ut
 „præ-

Sæc. XVII. „præcipuos instructores in eisdem locis
 A. C. 1627. „ubi convenerint, quotidie concionari
 „permittant: quibus deinde discenden-
 „tibus unus vel duo instructores relin-
 „quantur, Parochisque insinuetur, ut
 „una cum instructoribus (quod si forte
 „Parochus in uno loco foret idoneus
 „de uno solo instructore provideri pote-
 „rit) sedulam suam operam non omit-
 „tant. Proinde nostri Commissarii Su-
 „perioribus uniuscujusque loci severe
 „mandabunt, cum ista duntaxat Refor-
 „matio nostro nomine, nostroque Cle-
 „mentissimo velle sit instituta, diligen-
 „tissime prospiciant instructores, omni-
 „ex parte auxilientur, subditos ad de-
 „bitam obsequentiam stricte urgeant,
 „annexa comminatione, quod si obe-
 „dire recusarint, severiora media fore
 „adhibenda. Quomodo tandem nostri
 „Commissarii meliori modo ad conse-
 „quendum propositum Commissionis
 „negotium aggredi poterint, ipsorum
 „solito Consilio pro rei circumstantiis
 „committendum penitus duximus. To-
 „tius autem operis principium in nostro
 „Pragensi civitate erit inchoandum,
 „nostri Commissarii in huic modum in-
 „in uno quoque loco executam Commis-
 „sione in alium proficiscantur, ubi simili
 „modo, donec totius Bohemiæ situm
 „peragrarint, procedere satagent.

„Ut demum totius Reformationis Sæc. XVII.
 „negotium magis promoveri, & ad A. C. 1627.
 „optatum finem traduci queat, nostris
 „Commissariis potestate hujus plenipo-
 „tentiam concessam volumus, ut disces-
 „suri unum vel duos, vel quantum loci
 „situs postulaverit, idoneas Catholicas
 „personas, quarum vita integra, sub-
 „delegant, ac derelinquant, ipsi vero
 „instructores ante omnia edoceantur,
 „ut nostris Commissariis singulis men-
 „sibus sinceram relationem de unius-
 „cujusque loci Reformationis successu
 „transmittant, ut Commissarii talem
 „postmodum relationem, aliasque suas
 „expeditiones, de mense in mensem
 „absque mora, adjuncta ipsorum opi-
 „nione, ad nostram Regiam Bohemiæ
 „Cancellariam transcribere, nostram-
 „que ad facilitandas difficultates, ordi-
 „nationem præstolari habeant. Ubi
 „etiam instructores adverterint, quod
 „si in uno aliquo loco aliquid occurre-
 „ret, informationi obnoxium, id no-
 „stris Commissariis particulariter, si
 „prolongationes terminorum necessa-
 „riæ vel spes ulla foret, intiment. Quo
 „facto si Cardinalis, aliique adjuncti
 „Commissarii consultum opinarentur,
 „hujusmodi prolongationem, ista ta-
 „men conditione concedant, ut elapso
 „temporis concessi termino, nisi ad Con-
 „versio-

Sæc. XVII. ,,versionem se disposuerint, tales con-
 A. C. 1627. ,,tumaces & repugnantes ad sistendum
 ,,petantur, nec istos in suo errore mo-
 ,,rientes sepelire, vel viventes Cano-
 ,,num poenis afficere statuatur. Quod
 ,,spectat ad instructorum numerum,
 ,,quando nimirum, & quot isti opes
 ,,sint adhibendi, aut qui hinc inde di-
 ,,sponendi, hoc Cardinali, & Archiepi-
 ,,scopo, eorundemque iudicio commi-
 ,,titur. Porro si nostri Commissarii ab-
 ,,verterent, quod huic Reformationis
 ,,negotio in aliquo loco vis inferretur,
 ,,ad illorum intimationem nostro Ge-
 ,,nerali confestim mandabitur, illos
 ,,hinc inde militibus in nostro hæredi-
 ,,tario Bohemæ regno jacentibus,
 ,,quantum necesse habuerint, adjuvare,
 ,,nostri tamen Commissarii bene adre-
 ,,tant, ne causa auxilii novus tumul-
 ,,tus fiat. Quia vero inter alia erudi-
 ,,mur, in nostro hæreditario Bohemæ
 ,,regno adhuc Dominos nonnullos, &
 ,,nobilium Status a facta nuper Sectario-
 ,,rum prædicantium expulsionem, ni-
 ,,hilominus similes, aliosque hujus-
 ,,modi Seduciores, sub prætextu ali-
 ,,cujus officii, sustentare: nos tales
 ,,Controversias, ratione quarum vir-
 ,,gus de uno errore in alium ductum,
 ,,sæpius ad novas rebelliones, aliosque
 ,,tumultus allicitur, incitaturque, in
 ,,nostro

„nostro hæreditario Bohemiæ regno Sæc. XVII.
„exercitari nullo modo cogitamus. A. C. 1627.
„Quare Commissarii nostri diligentissi-
„me inquirent, præsertim in eisdem
„locis, ubi usque modo morari suspi-
„cantur: cujus rei postquam certam
„habuerint cognitionem, unum vel al-
„terum nobilem ejusmodi farinae ho-
„mines, vel Ludimagistros alere, ta-
„les vel talem, primo sub amissione
„ipsarum Ecclesiarum, pro secundo sub
„certa pœna, & privatione alicujus
„partis, vel omnium ipsorum bonorum
„plectant. Si vero adhuc nihil efficerent,
„talesque antedictos homines dimittere
„recusarent, & ultra deprehenderen-
„tur, nobis insinuetur, ad constitutam
„positæ pœnæ executionem ordinan-
„dam. Quod deinde ad cives cujusque
„Civitatis attinet, sequenti modo hoc
„in Reformatione observatum, & pro-
„cessum volumus, ut si antegressa suf-
„ficienti instructione, Reformationi ali-
„quis se publice contumacem ostende-
„ret, & ita quidem, ut ceteri scanda-
„lizentur: talis e vestigio provincia e-
„migrare jubeatur. Attamen si alii,
„licet Religionem non susceperint, abs-
„que scandalo sese continerent, suos-
„que liberos vel consanguineos in Ca-
„tholica Religione informare permit-
„terent, similes diutius sustineri pote-
„runt,

Sac. XVII. „rint, & longior terminus eis concedi.
 A. C. 1627. „Ut etiam omnes nostri obsequentes
 „subditi nostrum paternum amorem &
 „curam & quod Clementissime illis ve-
 „limus, videre & cognoscere possint,
 „erga sæpe nuncupatos nostros Refor-
 „mationis Commissarios in Cæsarea &
 „Regia gratia nos declaramus, quod si
 „unus vel alter se ad Catholicam con-
 „verterit Religionem & a Cardinali Ar-
 „chiepiscopo hac ipsa de conversione
 „certiores facti erimus, omnium ratio-
 „ne rebellionum, & delictorum totali-
 „ter veniam dabimus, unicuique civi-
 „tati sua propria bona restituentur, non
 „minus processus contra privatos ci-
 „ves, qui se ad Catholicam fidem ap-
 „plicuerunt, prorsus tollentur. Quod
 „nostri Commissarii in administranda
 „Commissione unicuique loco, & civi-
 „tati intimare & notificare scient. Deinde
 „ceps quod Catholicorum Dominorum
 „& nobilium subditos concernit sive
 „sint in civitatibus, aut pagis, tales
 „si post antegressam informationem ab-
 „huc pertinaces se exhiberent, per de-
 „centia media coacti, ipsi, & ipsorum
 „Liberi in Catholica Religione educen-
 „tur. Commissarii præterea nostri
 „ante omnia sicut & Magistratus ipsi
 „singulariter considerabunt, ut omni-
 „bus in locis, si non præceptores, sal-
 „tem

Sæc. XVII.
A. C. 1627.

tem Catholici Ecclesiarum scribæ suscipiantur, etiam de Parochis pueri in Catechismo diligentissime instructi, parentesque suos liberos: & si non Catholici ad instruendos mittere, vel ab illis accipere, mandabunt.

Quo ad Sectariorum Dominorum subditos nulla prorsus utantur differentia, sed unum, post alium loci situm aggredi, & tantum cum Lutheranis, quantum cum Catholicis procedere habebunt, præsertim cum apertissime constet, multos Catholicorum Dominorum subditos propter confines Lutheranos vicinos ad Religionem se convertere recusare. Quia etiam experientia docet per Sectarios officiales hinc inde in nobilium bonis & territoriiis degentes, plus vel ad minimum tantum, quantum per ipsos prædicantes subditos seduci incrementumque Catholicæ Religionis impediri, quod nos in nostro Bohemiæ regno, connivere, & ita fieri nequaquam cogitamus. Quapropter nostri Reformationis Commissarii, etiam hac in parte diligentissimam navabunt operam, ut in exequenda sua Commissionem hujusmodi homines demigrare quam primum faciant, atque ipsorum loco Catholicos imponendos sedulo curabunt, ubi quoque designatione termini opus

Hist. Eccles. Tom. LVIII. O o „erit,

Sæc. XVII. „erit, id solitæ Commissariorum præ-
 A. C. 1627. „dentiæ committimus. Quod si vero

„aliquis debitam obsequentiam præstare
 „recusaret, nostrorumque Commis-
 „sariorum mandatum sperneret, vel om-
 „nino recalcitraret, Commissarii nobis
 „nobis innuant, ut securius remedium
 „adhibere possimus. Rursus cum ali-
 „qui alii adhuc nostrum hæreditarium
 „Bohemiæ regnum inhabitent, qui im-
 „mobilia bona habent, uti rustici in
 „provinciarum tabulis quoque partici-
 „pes, & alii Emphiteutæ Regis ceteri,
 „cum similibus sicuti cum civibus ob-
 „servatum volumus,

„Et quamvis consultum, & Relati-
 „onem, etiam incremento Catholice
 „Religionis idoneum, & efficacem
 „stere videamus, si unus aut duo Epi-
 „scopi in nostro Bohemiæ regno in-
 „stituerentur; id tamen nostris Com-
 „missariis ad deliberandum committi-
 „mus, Clementissime jubentes, ut quid
 „de hac re agendum, Consilium in-
 „cipiant, ipsorumque opinionem nobis
 „transmittant.

„Quid dein ad Sectariorum sepe-
 „turam, desponsatarum personarum Co-
 „pulationem, orationes, jejunia, &
 „Libros Sectarios spectat, ipse Car-
 „nalis Archiepiscopus ratione Archiepi-
 „scopalis officii providere sciet. Quia
 „vero

„vero illis in Religione nondum infor- Sæc. XVII.
 „matis copulatio per Catholicos Sacer- A. C. 1627.
 „dotes denegari, minus infantum Ba-
 „ptismus ratione carentium Catholico-
 „rum propatrum recusari nequeat,
 „Nostri Commissarii, specialiter Car-
 „dinalis Archiepiscopus cum similia
 „magis suum concernant Episcopale
 „officium, diligenter quid hac ex parte
 „faciendum considerabit. Tandem &
 „ultimo cum non parum vitæ exem-
 „plarum Ecclesiasticorum intersit, ut suis
 „a Deo, & Superioribus commissis ovi-
 „bus tam verbis, quam actibus inte-
 „rioribus, exterioribusque præluceant,
 „& ad imitandum invitent, præcipue
 „Cardinalis Archiepiscopus quatenus
 „loci Ordinarius providebit, & in Ec-
 „clesiasticos suam curam intendet, ut
 „omnibus ob defectum Ecclesiasticorum
 „lamentantibus qualificatis personis
 „succurratur, & tandem omne id, quod
 „Servitiis Divinis huic Reformationis
 „negotio & incremento Catholicæ Re-
 „ligionis obnoxium est, avertatur, &
 „tollatur.,

Ceterum non adeo amplius, ut spe-
 rabatur, reformationis fructus Cæsaris
 Zelo, & Præsulum laboribus ac mo-
 lestiis respondebat; quamvis enim ex
 prima Nobilitate nonnulli civesque ho-
 nestiores, præcipue exilii metu ad fi-
 dem

Sæc. XVII.
A. C. 1627. dem Catholicam reversi, plebeios exemplo suo ad saniora pertraxerint, potissimi tamen ex Hussitis, Calvinistis, & Lutheranis suæ quisque sectæ pertinacius adhærebant, plurimorum Equitum, Procerumque patrocinio sussultu, eoquod hi in Cæsareo decreto nondum comprehensi essent: Cæsar igitur, ne horum pertinacia plebæis pravo foret exemplo, etiam ad Bohemiæ & Moraviæ Nobiles & Equites decreti severitatem die trigesima prima Julii extendit, cunctis Bohemiæ Nobilibus præcipiens, ut infra semestrem Catholicam Religionem suscipiant, vel si malint, e Regno discedant, suaque bona vendere, ejectisque Prædicantibus, inctus juris Patronatus Parochis Catholicis distribuere teneantur: præfixum tamen terminum Cæsar, ad Nobilium preces usque ad finem Mensis Maii proximi, die sexta Decembris protulgavit. Sub idem tempus Cæsar Pragam adventans, Regni comitia habuit, in quibus statuit, ut Ordo Ecclesiasticus primum pristinumque locum in Sessionibus haberet: postea Eleonora Imperatrix in Bohemiæ Reginam, & Ferdinandus III. in ejusdem Regni Regem solemnibus pompis inaugurati sunt.